

ŠKOLSKO/GRADSKO NATJECANJE IZ MATEMATIKE
25. siječnja 2018.

7. razred - rješenja

OVDJE SU DANI NEKI NAČINI RJEŠAVANJA ZADATAKA. UKOLIKO UČENIK IMA DRUGAČIJI POSTUPAK RJEŠAVANJA, ČLAN POVJERENSTVA DUŽAN JE I TAJ POSTUPAK BODOVATI I OCIJENITI NA ODGOVARAJUĆI NAČIN.

1. Vrijedi: $\frac{a+b+c+d+e}{5} = 18$. 1 BOD
- Zbroj svih pet podataka je $a + b + c + d + e = 18 \cdot 5 = 90$. 1 BOD
- Jedan je podatak 10, pa vrijedi $a + b + c + d + 10 = 90$ 1 BOD
- Tada je $a + b + c + d = 90 - 10 = 80$, 1 BOD
- odnosno: $\frac{a+b+c+d}{4} = \frac{80}{4} = 20$. 1 BOD
- Aritmetička sredina preostala četiri podatka iznosi 20. 1 BOD
- ..... UKUPNO 6 BODOVA

2. **Prvi način:** U pravokutnom trokutu jedan vanjski kut je pravi kut. Neka su α_1 i β_1 veličine preostalih dvaju vanjskih kutova tog trokuta.
- Zbroj veličina vanjskih kutova trokuta iznosi 360° , pa vrijedi:.
- $\alpha_1 + \beta_1 + 90^\circ = 360^\circ$, odnosno $\alpha_1 + \beta_1 = 270^\circ$. 1 BOD
- Budući da je $\alpha_1 : \beta_1 = 7 : 11$, postoji racionalan broj k takav da je $\alpha_1 = 7k$ i $\beta_1 = 11k$.
- Tada je $7k + 11k = 270^\circ$ 1 BOD
- $18k = 270^\circ$
- $k = 15^\circ$ 1 BOD
- Tada je $\alpha_1 = 7 \cdot 15 = 105^\circ$. 1 BOD
- Onda je $\alpha = 180^\circ - 105^\circ = 75^\circ$, 1 BOD
- a kut $\beta = 90^\circ - 75^\circ = 15^\circ$. 1 BOD
- ..... UKUPNO 6 BODOVA

Drugi način: Neka su α_1 i β_1 veličine vanjskih kutova pravokutnog trokuta koji nisu pravi kutovi, a α i β njima odgovarajući unutarnji kutovi. Veličina vanjskog kuta trokuta jednak je zbroju veličina dvaju unutarnjih kutova kojima on nije susjedan.

Dakle, $\alpha_1 = 90^\circ + \beta$ i $\beta_1 = 90^\circ + \alpha$, odnosno $\beta = \alpha_1 - 90^\circ$ i $\alpha = \beta_1 - 90^\circ$.

Uvrštavanjem tih vrijednosti u jednakost $\alpha + \beta = 90^\circ$ dobije se:

$$\beta_1 - 90^\circ + \alpha_1 - 90^\circ = 90^\circ, \text{ tj. } \alpha_1 + \beta_1 = 270^\circ \quad 1 \text{ BOD}$$

Napomena: Daljnji način rješavanja i bodovanja identičan je prvom načinu.

Treći način: Neka su α_1 i β_1 vanjski kutovi pravokutnog trokuta koji nisu pravi kutovi, a α i β njima odgovarajući unutarnji kutovi.

Zbroj veličina unutarnjeg i njemu pripadnog vanjskog kuta iznosi 180° , pa vrijedi:

$$\alpha + \alpha_1 = 180^\circ \text{ i } \beta + \beta_1 = 180^\circ, \text{ pa je}$$

$$\alpha + \alpha_1 + \beta + \beta_1 = 360^\circ.$$

Budući da je $\alpha + \beta = 90^\circ$, dobiva se $\alpha_1 + \beta_1 + 90^\circ = 360^\circ$, pa je

$$\alpha_1 + \beta_1 = 270^\circ. \quad 1 \text{ BOD}$$

Napomena: Daljnji način rješavanja i bodovanja identičan je prvom načinu.

Četvrti način: Zbroj veličina unutarnjeg i njemu pripadnog vanjskog kuta iznosi 180° , pa vrijedi:
 $\alpha + \alpha_1 = 180^\circ$ i $\beta + \beta_1 = 180^\circ$, odnosno $\alpha_1 = 180^\circ - \alpha$ i $\beta_1 = 180^\circ - \beta$.

Uvrštavanjem u uvjet zadatka $\alpha_1 : \beta_1 = 7 : 11$, dobiva se:

$$(180^\circ - \alpha) : (180^\circ - \beta) = 7 : 11 \quad 1 \text{ BOD}$$

$$7 \cdot (180^\circ - \beta) = 11 \cdot (180^\circ - \alpha)$$

$$1260^\circ - 7\beta = 1980^\circ - 11\alpha \quad 1 \text{ BOD}$$

$$11\alpha - 7\beta = 720^\circ \quad 1 \text{ BOD}$$

Budući da je $\alpha + \beta = 90^\circ$, vrijedi da je $\beta = 90^\circ - \alpha$, pa je dalje:

$$11\alpha - 7 \cdot (90^\circ - \alpha) = 720^\circ \quad 1 \text{ BOD}$$

$$11\alpha - 630^\circ + 7\alpha = 720^\circ$$

$$18\alpha = 1350^\circ$$

$$\alpha = 75^\circ \quad 1 \text{ BOD}$$

$$\text{Onda je } \beta = 90^\circ - \alpha = 15^\circ. \quad 1 \text{ BOD}$$

..... UKUPNO 6 BODOVA

3. Prvi način: Vrijedi $1^\circ = 60'$ i $1' = 60''$ te je $1^\circ = 60 \cdot 60'' = 3600''$. 1 BOD

Navedeni središnji kut izrazi se (samo) u stupnjevima:

$$8^\circ 38' 24'' = \left(8 + \frac{38}{60} + \frac{24}{3600}\right)^\circ = \left(8 + \frac{19}{30} + \frac{1}{150}\right)^\circ = \left(8 + \frac{96}{150}\right)^\circ = \left(8 + \frac{32}{50}\right)^\circ = 8.64^\circ \quad 2 \text{ BODA}$$

Iz $\frac{8.64^\circ}{360^\circ} = 0.024 = 2.4\%$ zaključuje se da veličina središnjeg kuta kružnog isječka

iznosi 2.4% punoga kuta. 1 BOD

Ako je x ukupan broj učenika škole, tada 2.4 % od x iznosi 15, pa je

$$x = 15 : 0.024 \quad 1 \text{ BOD}$$

$$x = 625$$

U školi je ukupno 625 učenika. 1 BOD

..... UKUPNO 6 BODOVA

Drugi način: Vrijedi $1^\circ = 60'$ i $1' = 60''$ te je $1^\circ = 60 \cdot 60'' = 3600''$. 1 BOD

Navedeni središnji kut, kao i puni kut, izraze se u kutnim sekundama:

$$8^\circ 38' 24'' = 8 \cdot 3600'' + 38 \cdot 60'' + 24'' = 31\,104'' \quad 1 \text{ BOD}$$

$$360^\circ = 360 \cdot 3600'' = 1\,296\,000'' \quad 1 \text{ BOD}$$

$$\text{Iz } \frac{31\,104''}{1\,296\,000''} = 0.024 = 2.4\%$$

zaključuje se da veličina središnjeg kuta kružnog isječka iznosi 2.4% punoga kuta. 1 BOD

Ako je x ukupan broj učenika škole, tada 2.4% od x iznosi 15, pa je

$$x = 15 : 0.024 \quad 1 \text{ BOD}$$

$$x = 625$$

U školi je ukupno 625 učenika. 1 BOD

..... UKUPNO 6 BODOVA

Treći način: Vrijedi $1^\circ = 60'$ i $1' = 60''$ te je $1^\circ = 60 \cdot 60'' = 3600''$. 1 BOD

Navedeni središnji kut izrazi se (samo) u stupnjevima:

$$8^\circ 38' 24'' = \left(8 + \frac{38}{60} + \frac{24}{3600}\right)^\circ = \left(8 + \frac{19}{30} + \frac{1}{150}\right)^\circ = \left(8 + \frac{96}{150}\right)^\circ = \left(8 + \frac{32}{50}\right)^\circ = 8.64^\circ \quad 2 \text{ BODA}$$

Neka je x ukupan broj učenika u toj školi.

Broj učenika i pripadni središnji kut u kružnom dijagramu razmjerne su veličine te vrijedi:

$$15 : x = 8.64^\circ : 360^\circ \quad 1 \text{ BOD}$$

$$8.64^\circ \cdot x = 5400^\circ \quad 1 \text{ BOD}$$

$$x = 625.$$

U školi ima 625 učenika. 1 BOD

..... UKUPNO 6 BODOVA

4. Označimo događaj $A = \{\text{zbroj brojeva u dva uzastopna bacanja je prost broj}\}$.

S obzirom da svako bacanje kockice ima 6 ishoda, ukupno će biti $6 \cdot 6 = 36$ ishoda. 1 BOD

Svi mogući ishodi mogu se napisati kao uređeni parovi kojima je prvi član broj dobiven u prvom bacanju, a drugi član broj dobiven u drugom bacanju kockice.

Povoljni su svi oni ishodi kod kojih je zbroj dvaju članova prost broj, a to su:

(1, 1), (1, 2), (1, 4), (1, 6), (2, 1), (2, 3), (2, 5), (3, 2), (3, 4),

(4, 1), (4, 3), (5, 2), (5, 6), (6, 1) i (6, 5). 3 BODA

Povoljnih ishoda ima ukupno 15. 1 BOD

$$\text{Dakle, } P(A) = \frac{15}{36} = \frac{5}{12} = 0.41\bar{6} \approx 41.67\% \quad 1 \text{ BOD}$$

..... UKUPNO 6 BODOVA

Napomena 1: Nabranjanje povoljnih ishoda ne mora nužno biti u obliku uređenih parova (može primjerice u obliku $1 + 1, \dots$). Za jedan izostavljeni povoljni ishod dati 2 BODA, za dva ili tri izostavljena 1 BOD, a za više od tri izostavljena 0 BODOVA. Dalje, pri određivanju vjerojatnosti događaja, slijediti pogrešku.

Napomena 2: Konačno rješenje se priznaje bez obzira na zapis (razlomak, decimalni broj ili postotak).

5. **Prvi način:** Neka Lovro ima x kuna. Cijena mobitela je $x + 0.05x = 1.05x$. 1 BOD

Snižena cijena mobitela iznosi $0.95 \cdot 1.05x = 0.9975x$. 1 BOD

Razlika $x - 0.9975x = 0.0025x$ je 4 kune. 1 BOD

Lovrina ušteđevina iznosi $x = 4 : 0.0025 = 1\ 600$ kn. 1 BOD

Cijena mobitela je bila 1680 kn, 1 BOD

a snižena je na 1596 kn. 1 BOD

..... UKUPNO 6 BODOVA

Drugi način: Neka je x Lovrina ušteđevina, a y početna cijena mobitela.

Vrijedi $y = x + 0.05x$, tj. $y = 1.05x$ 1 BOD

Također je $x - 0.95y = 4$ 1 BOD

Uvrštavanjem u tu jednadžbu vrijednost $y = 1.05x$ dobiva se:

$$x - 0.95 \cdot 1.05x = 4$$

$$x - 0.9975x = 4 \quad 1 \text{ BOD}$$

$$0.0025x = 4$$

$$x = 1600 \quad 1 \text{ BOD}$$

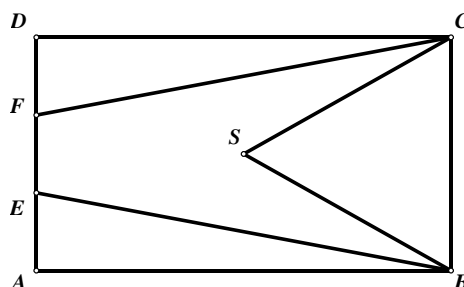
Početna cijena mobitela bila je $y = 1.05 \cdot 1600 = 1680$ kn, 1 BOD

a cijena nakon sniženja je $1600 - 4 = 1596$ kn. 1 BOD

..... UKUPNO 6 BODOVA

6. Skica :

1 BOD

Označimo $|AB| = |CD| = a$ i $|BC| = |DA| = b$.

Tada je $|AE| = |EF| = |FD| = \frac{b}{3}$.

1 BOD

S je sjecište dijagonala, a dijagonale pravokutnika su jednake i raspolavljaju se u svom sjecištu. To znači da su jednakokračni trokuti DAS i BCS sukladni, pa imaju jednake visine na osnovicu.

U trokutu BCS visina na stranicu $\overline{BC}$ ima duljinu $\frac{a}{2}$.

1 BOD

Tada je $p_{BCS} = \frac{1}{2} \cdot b \cdot \frac{a}{2} = \frac{ab}{4}$.

1 BOD

Površina pravokutnog trokuta ABE jednaka je površini pravokutnog trokuta CDF

1 BOD

i iznosi $p_{ABE} = \frac{1}{2} \cdot a \cdot \frac{b}{3} = \frac{ab}{6}$.

1 BOD

Vrijedi: $p_{EBSCF} = p_{ABCD} - (p_{ABE} + p_{CDF} + p_{BCS})$

1 BOD

$$p_{EBSCF} = ab - \left(\frac{ab}{6} + \frac{ab}{6} + \frac{ab}{4} \right) = \frac{12 - (2 + 2 + 3)}{12} \cdot ab = \frac{5}{12} \cdot ab$$

1 BOD

Dakle, $p_{EBSCF} = \frac{5}{12} p_{ABCD}$.

1 BOD

Traženi omjer površina je $p_{EBSCF} : p_{ABCD} = 5 : 12$.

1 BOD

..... UKUPNO 10 BODOVA

Napomena: Ako učenik uzme neke konkretne vrijednosti za duljine stranica pravokutnika i tako dođe do točnog omjera, ali uz to ima provedene sve postupke i obrazložene sve odnose među duljinama dužina, takav postupak bodovati s 4 BODA.

7. **Prvi način:** U prvoj etapi, automobil je vozio 120 km brzinom od 90 km/h.

Za to mu je trebalo $120 : 90 = \frac{4}{3}$ sata.

1 BOD

U drugoj etapi, automobil je vozio 1 sat i 15 minuta = $\frac{5}{4}$ sata brzinom 64 km/h.

Prešao je $\frac{5}{4} \cdot 64 = 80$ km.

1 BOD

U obje etape zajedno prešao je 200 km, a to je $\frac{5}{6}$ cijeloga puta.

Cijeli put ima $200 : \frac{5}{6} = 240$ km,

1 BOD

a od toga na treću etapu otpada $240 - 200 = 40$ km.

1 BOD

Prosječna brzina će biti 80 km/h ako je ukupno vrijeme putovanja $240 : 80 = 3$ sata. 2 BODA

Za prve dvije etape potrošio je $\frac{4}{3} + \frac{5}{4} = \frac{31}{12} = 2\frac{7}{12}$ sata. 1 BOD

Treću etapu treba prijeći za $3 - 2\frac{7}{12} = \frac{5}{12}$ sata. 1 BOD

Brzina u toj etapi treba biti $40 : \frac{5}{12} = 96$ km/h. 2 BODA

..... UKUPNO 10 BODOVA

Drugi način: U prvoj etapi, automobil je vozio $s_1 = 120$ km brzinom od $v_1 = 90$ km/h.

Za to mu je trebalo $t_1 = \frac{s_1}{v_1} = \frac{120}{90} = \frac{4}{3}$ h. 1 BOD

U drugoj etapi, automobil je vozio $t_2 = 1$ h 15 min = $\frac{5}{4}$ h brzinom $v_2 = 64$ km/h.

Prešao je $s_2 = v_2 \cdot t_2 = 64 \cdot \frac{5}{4} = 80$ km. 1 BOD

U obje etape zajedno prešao je $s_1 + s_2 = 120 + 80 = 200$ km.

To je $\frac{5}{6}$ cijeloga puta s , iz čega se dobije $s = 200 : \frac{5}{6} = 240$ km. 1 BOD

Tada je $s_3 = \frac{1}{6} \cdot 240 = 40$ km. 1 BOD

Ako je prosječna brzina na cijelom putu 80 km/h, onda vrijedi:

$\frac{s}{t_1 + t_2 + t_3} = 80$, odnosno nakon uvrštavanja $\frac{240}{\frac{4}{3} + \frac{5}{4} + t_3} = 80$ 1 BOD

$$240 = 80 \cdot \left(\frac{4}{3} + \frac{5}{4} + t_3 \right)$$

$$240 = 80 \cdot \left(\frac{31}{12} + t_3 \right) \quad 1 \text{ BOD}$$

$$\frac{31}{12} + t_3 = 3 \quad 1 \text{ BOD}$$

$$t_3 = 3 - \frac{31}{12} = \frac{5}{12} \text{ h} \quad 1 \text{ BOD}$$

Konačno dobijemo prosječnu brzinu na posljednjoj šestini puta

$$v_3 = \frac{s_3}{t_3} = \frac{40}{\frac{5}{12}} \quad 1 \text{ BOD}$$

$$v_3 = 96 \text{ km/h}$$

Preostalu šestinu puta automobil treba voziti brzinom od 96 km/h. 1 BOD

..... UKUPNO 10 BODOVA

Treći način: U prvoj etapi, automobil je vozio 120 km brzinom od 90 km/h

odnosno 1.5 km/min. Za to mu je trebalo $120 : 1.5 = 80$ minuta. 1 BOD

U drugoj etapi, automobil je vozio 1 sat i 15 minuta = 75 minuta brzinom 64 km/h,

tj. odnosno $\frac{16}{15}$ km/min te je prešao $\frac{16}{15} \cdot 75 = 80$ km. 1 BOD

U obje etape zajedno prešao je 200 km, a to je $\frac{5}{6}$ cijeloga puta.

To znači da je $\frac{1}{6}$ duljine cijelog puta jednaka $200 : 5 = 40$ km, 1 BOD

i to je duljina treće etape puta.

Duljina cijelog puta jednaka je $40 \cdot 6 = 240$ km. 1 BOD

Prosječna brzina će biti 80 km/h ako je ukupno vrijeme putovanja

$240 : 80 = 3$ sata = 180 minuta. 2 BODA

Za prve dvije etape potrošio je $80 + 75 = 155$ minuta. 1 BOD

Treću etapu treba prijeći za $180 - 155 = 25$ minuta. 1 BOD

Brzina u toj etapi treba biti $40 : 25 = 1.6$ km/min, tj. $1.6 \cdot 60 = 96$ km/h. 2 BODA

..... UKUPNO 10 BODOVA